

Sanayicinin borcu 10 yılın zirvesinde

Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşunun borçları yüzde 19 arttı. Kârlarının yarısından fazlası finansmana gitti. Sanayide zarar eden arttı, yabancılar azaldı

Türkiye'nin en büyük sanayi kuruluşlarının borcu son 10 yılın rekorunu kırdı. **İstanbul Sanayi Odası**'nın (ISO) "Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu (ISO 500)" araştırmasının 2016 yılı sonuçlarına göre 500 büyük sanayi kuruluşunun üretimden satışları yüzde 8.8 artışla 490 milyar TL'ye çıktı. Toplam mali borçları yüzde 18.8'lik artışla 207 milyar TL'yi aşan ISO 500'ün öz kaynaklarının yüzde 62'si borca gitti. Ekonomideki olumsuz tabloyu yansıtan çalışmada şu tespitlere yer verildi:

- ✓ Sanayileşmiş ülke statüsüne ulaşamamış olan Türkiye'de imalat sanayinin milli gelir içindeki payı 1998'den bu yana yüzde 23'lerden yüzde 16.7'ye düştü.
- ✓ ISO 500'ün toplam faaliyet kârı yüzde 18.6 artışla 52.4 milyar TL'ye çıktı. Ancak bu kârın yarısından fazlası finansmana gitti.
- ✓ 2007'de borçların payı yüzde 45.2 iken 2016'da yüzde 61.9'a yükseldi. Özkaynakların payı ise yüzde 54.8'den yüzde 38.1'e geriledi. Bu oranlar son 10 yılın olumsuz borç/özkaynak ilişkisini ortaya koydu.
- ✓ 2014'te 140 milyar TL olan ISO 500'ün mali borçları, 2015'te 175 milyar TL'ye, 2016'da 207 milyar TL'ye yükseldi. Satışlar yüzde 7-8 artarken, borçlar yüzde 20'leri aşan oranda arttı.
- ✓ Son üç yıldır sürekli düşen kâr eden kuruluş sayısı 2016'da 400'den 392'ye indi. Zarar edenlerin sayısı ise 100'den 108'e çıktı.
- ✓ Listeye geçen yıl 69 yeni şirket girdi. Yabancı sermaye paylı kuruluşların sayısı 2009'dan bu yana azalıyor. 2009'da 153'e çıkan bu sayı, 2016'da 123'e indi.
- Ekonomi Servisi

ISO 500 Büyük Sanayi Kuruluşu'nda Temel Göstergeler	2014	2015	2016	Değişim (%)		
	Tutar (Milyon TL)	Tutar (Milyon TL)	Tutar (Milyon TL)	2014/2013	2015/2014	2016/2015
Üretimden satışlar (Net)	421.156	450.505	490.043	10.0	7.0	8.8
Faaliyet kâr (zararı)	30.457	44.144	52.376	-16.4	44.9	18.6
Finansman giderleri	15.989	27.994	29.006	-16.7	75.1	3.6
Faiz amortisman ve vergi öncesi kâr (EBITDA)	50.403	62.015	76.135	0.9	23.0	22.8
Dönem kâr (V.Ö.)	27.097	28.320	37.734	22.4	4.5	33.2

2016 Yılı'nın En Büyük 10 Sanayi Kuruluşu	Üretimden Satışlar (Net) (Milyon TL)	
	Kuruluş	Tutar
Tüpraş	32.594	32.594
Ford	16.314	16.314
Tofaş	12.856	12.856
Oyak-Renault	11.465	11.465
Arçelik	11.245	11.245
Toyota	10.570	10.570
EÜAŞ	7.348	7.348
Hyundai Assan	7.057	7.057
İçdaş Çelik	6.545	6.545
İskenderun Demir ve Çelik	6.496	6.496

Mali Borçlar	Değerler (TL)			Değişim (%)	
	2014	2015	2016	2015/2014	2016/2015
Toplam Mali Borçlar	139.526.148.677	174.506.256.892	207.366.601.032	25.1	18.8

Çalışan Sayısı, Ödenen Maaş ve Ücretler	Değişim (%)		
	2014	2015	2016
Çalışan Sayısı (kişi)	639.680	648.413	662.944
Ödenen Maaş ve Ücretler	32.392.769.344	35.810.365.642	41.445.425.937

Kâr-Zarar Eden Kuruluşlar	Dönem Kâr-Zarar Top. (V.Ö.)	
	Kâr (Adet)	Zarar (Adet)
2013	371	129
2014	417	83
2015	400	100
2016	392	108

'BU ÇARK SAĞLIKSIZ'

Yetersiz ve eriyen özkaynaklar nedeniyle büyümek için yeni yatırımların daha çok borçlanmaya dayalı olarak yapıldığına dikkat çeken ISO Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, "Bu, en büyük sanayi kuruluşlarının görece olarak daha sağlıklı bir finansman çarkının içinde olduğunu gösteriyor. Büyük zahmetlerle ve adeta damla damla topladıkları kârlarının önemli bir bölümü-

nün finansman giderlerine gitmesinden dolayı iç kaynaklarını büyümede kullanamıyorlar" dedi. 2016'daki olumsuz yatırım koşullarının sanayi kuruluşlarının makine ve teçhizat gibi sabit kıymet yatırımlarını sınırladığına değinen Bahçivan, "Sanayi yatırımlarına özgü bir kalkınma bankası kurulması reel sektörün finansmanı için olabilecek en iyi çözümlerden biri. Mevcut yoğun banka kaynaklı bir finansmanla, bu maliyetlerle sanayinin yeni yatırımlar yapması çok kolay görünmüyor" diye konuştu.

ZİRVEDE YİNE TÜPRAŞ VAR

En Büyük 10 Sanayi Kuruluşu listesinde zirve 2016'da da değişmedi. Tüpraş birinci, Ford ikinci olurken, listenin üçüncülüğü Arçelik'ten Tofaş'a geçti. İlk 10'un 5'i otomotivden gelirken, Koç Grubu 3 firma ile ilk 10'da yer aldı. Toyota 15'inci'den altıncı sıraya yükseldi. ISO 500'de en fazla ihracat yapan şirketlerin başında 3.9 milyar dolarla Ford yer aldı. 2016'da ihracatını yüzde 3.1 artırarak 55.1 milyar dolara yükselten ISO 500, Türkiye'nin toplam ihracatının yüzde 38.7'sini gerçekleştirdi.

AR-GE'NİN PAYI DÜŞTÜ

Yüksek teknoloji yoğunluklu sanayilerin payı 2016'da yüzde 3.7 oldu. Bu alanda faaliyet gösteren firma sayısı ise 12'de kaldı. Ar-Ge için verilen onca teşvik ve desteğe rağmen 2016'da 500 büyük sanayi kuruluşunun Ar-Ge harcamaları yüzde 16.3 azalarak, 2.8 milyar TL'ye indi. Ar-Ge yapan şirket sayısı da 243'ten 239'a düştü. 500 büyük sanayi kuruluşunun 2016'daki istihdamlarını yüzde 2.2 artışla 663 bine, ödenen maaş ve ücretlerde de yüzde 15.7 artışla 41.4 milyar TL'ye çıktı.